

20150802595

МИНИСТЕРСТВО ЗА ТРУД И СОЦИЈАЛНА ПОЛИТИКА

Врз основа на член 40 од Законот за социјалната заштита („Службен весник на Република Македонија“ бр. 79/09, 36/11, 51/11, 166/12, 15/13, 79/13, 164/13, 187/13, 38/14, 44/14, 116/14, 180/14 и 33/15), министерот за труд и социјална политика донесе

ПРАВИЛНИК ЗА ПОБЛИСКИТЕ УСЛОВИ ЗА СТАНДАРДИТЕ ВО ПОГЛЕД НА ПОТРЕБЕН ПРОСТОР, ОПРЕМА И СТРУЧЕН КАДАР, НИВОТО НА ПОДДРШКА, НАЧИНОТ И ПРОГРАМАТА ЗА ОСТВАРУВАЊЕ НА ПОДДРШКАТА ЗА САМОСТОЈНО И ОРГАНИЗИРАНО ЖИВЕЕЊЕ ВО ПОСЕБНА СТАНБЕНА ЕДИНИЦА

I. Општи одредби

Член 1

Со овој правилник се пропишуваат поблиските услови за стандардите во поглед на потребен простор, опрема и стручен кадар, нивото на поддршка, начинот и програмата за остварување на поддршката за самостојно и организирано живеење во посебна станбена единица (во натамошниот текст: посебните услови), за лица со ментална или телесна попреченост и за деца без родители и родителска грижа.

Член 2

Самостојното и организираното живеење со поддршка за лице со ментална или телесна попреченост и за деца без родители и родителска грижа се остварува во посебна станбена единица со постојана или повремена помош од стручни или други лица (во натамошниот текст: „поддршка“), во која се сместени најмногу до пет лица со ментална или телесна попреченост, односно најмногу до седум деца без родители и родителска грижа, врз основа на решение од надлежниот центар за социјална работа и програма за остварување на поддршката.

Член 3

Станбените единици се организираат во куќа или стан, во станбен простор адекватен на возраста и потребите на корисникот.

II. Остварување на поддршката за организирано живеење во станбена единица за лица со ментална или телесна попреченост

Член 4

За лицата со ментална или телесна попреченост се однесуваат поблиските услови од членовите 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15 и 16 од овој правилник.

Простор

Член 5

Локацијата на станбената единица треба да биде во населено место, со развиени сообраќајни врски и друга инфраструктура, пристап до основните служби (центар за социјална работа, здравствени институции), да има можност за прифаќање и интегрирање во заедницата и остварување на редовни контакти со блиските сродници на корисникот.

Објектот треба да биде приклучен на електрична, водоводна и канализациска мрежа и да има телефон за контакт.

Околу објектот треба да има изведен приод до објектот кој овозможува непречен пристап за пешаци и возила и непречено движење на лице во инвалидска количка и други потешко подвижни лица.

Станбената единица во која се сместуваат лица со телесна попреченост, по правило, треба да биде на приземје, а доколку објектот е на кат треба да има лифт со димензии на кабината 100/210 см.

Влезот во просториите и пристапот до станбената единица и сите заеднички простории треба да биде без архитектонски бариери.

Член 6

Станбената единица треба да има просторија за дневен престој, две спални соби, кујна опремена за подготвување и сервирање на храна, трпезарија или дел од просторијата за дневен престој да се користи за оваа намена и санитарен чвор.

Во просториите на станбената единица треба да се обезбеди природна светлина и редовно проветрување.

Член 7

Ходникот во објектот каде што се сместени корисници со телесна попреченост треба да биде широк најмалку 180 см.

Вратите во просториите треба да бидат без прагови и од материјал кој не може да се оштети, за да се спречи повредувањето на корисниците.

Вратите во просториите во кои се сместени корисници со телесна попреченост и намалена подвижност треба да бидат широки најмалку 100 см.

Површината на спалната соба треба да изнесува 6 м² по подвижен корисник, односно 7 м² по корисник во инвалидска количка и во една спална соба треба да има најмногу по три корисници.

Опрема

Член 8

Станбената единица треба да има опрема која ќе одговара на намените и потребите на корисникот, и тоа:

- во просторијата за дневен престој: софа, витрина, фотелји, клупска масичка, ТВ апарат, радио апарат и ситна опрема;

- во просторијата за јадење: маси и столчиња;

- во спалните соби: кревети со димензии 90/200/50 см., гардеробер со посебно место за секој корисник, столица-фотелја. Во спалните соби за корисници со телесна попреченост, растојанието помеѓу креветите треба да изнесува најмалку 120 см.;

- кујната: опрема за готвење, шпорет, фрижидер, прибор за јадење, чинии, корпа за губре;

- купатило: када или туш кабина, бојлер, лавабо, вц школка, пешкири, машина за перење и

- останато: пегла, светилки, грејни тела.

Во сите простории за корисниците со телесна попреченост и намалена подвижност треба да има вградено држачи за потпомогнато движење.

Потребен стручен и друг кадар

Член 9

За самостојно и организирано живеење во станбена единица со постојана или повремена помош треба да има соодветен број на стручни или други лица, и тоа:

- еден раководител на осум станбени единици (дефектолог, социјален работник, психолог или педагог);
- еден координатор за поддршка на четири станбени единици (дефектолог, социјален работник, психолог или педагог);
- за обезбедување на постојана - 24 часовна поддршка потребни се три негователи/ки-работни асистенти на една станбена единица (ВСС, ССС или основно образование), а доколку се обезбедува повремена поддршка потребни се два негователи/ки-работни асистенти на една станбена единица (ВСС, ССС или основно образование).

Ниво на поддршка

Член 10

Поддршката на корисникот во станбената единица се обезбедува во зависност од неговата психофизичка состојба, а се насочува кон оспособување за самостоен живот, самостојно купување на храна и учество во подготовката на секојдневните оброци, односно самостојно подготвување на оброци, развивање на работни активности, помош при вработување, превенција од ризични форми на однесување.

Член 11

Нивоата на поддршка се определуваат според потребите на корисникот и можат да бидат:

- постојана односно 24 часовна поддршка, се додека му е потребна на корисникот;
- повремена поддршка која се обезбедува во текот на денот или неколку пати во текот на седмицата.

Член 12

Лицата кои даваат поддршка треба да имаат едукација (почетна и континуирана), според програма изготвена и спроведена од ЈУ Завод за социјални дејности, согласно Законот за социјалната заштита.

Член 13

За спроведување на социјална интеграција на корисниците, организирање на слободни активности и други активности, може да се ангажираат волонтери, кои имаат соодветна обука и може да се оствари соработка со соодветно здружение.

Начин и програма за остварување на поддршката

Член 14

На лицата со ментална или телесна попреченост кои остваруваат право на организирано живеење со поддршка им се обезбедува задоволување на основните животни потреби, како што се домување, исхрана, одржување на лична хигиена, перење и пеглање на постелнината и алиштата, обезбедување на облека, нега и грижа за здравјето, вршење на работни активности, помош при вработување и други активности за нивно оспособување за самостојно живеење или живеење со поддршка.

Член 15

Координаторот за поддршка, во соработка со корисникот и/или законскиот застапник на корисникот, изработува план за индивидуална работа со корисникот и се грижи да ги добие потребните услуги на заштита и поддршка, развива и унапредува мрежа на социјални односи, особено со неговото семејство, со цел оспособување на корисникот за самостоен живот.

При изработка на индивидуалниот план за работа со корисникот, учествува и центарот за социјална работа, со чие решение е сместен корисникот.

Координаторот на станбените единици на секои три месеци за секој корисник на оваа услуга, го известува надлежниот центар за социјална работа.

Раководителот врз основа на редовно следење врши оценување на реализирањето на планот за индивидуална работа со корисникот.

Член 16

Во станбената единица се обезбедува самостојно и организирано живеење со поддршка на корисникот согласно Програма за остварување на поддршката, која содржи:

1. нега која опфаќа помош при одржување на личната хигиена, помош при облекување и соблекување на корисникот, помош при хранење на корисникот, одржување на хигиената на постелнината на корисникот, одржување на хигиената на просториите, дезинфекција на помагалата и на останатиот прибор, воочување на промени кај корисникот и известување на медицински лица;

2. грижа за здравјето која опфаќа:

- следење на општата здравствена состојба преку набљудување на корисникот и евиденција (општ изглед, подвижност, промени во однесување) мерење на притисок, пулс и температура;

- организирање на давање на здравствени услуги – придружба при остварување на услугите на примарна здравствена заштита и специјалистички здравствени услуги, соработка со лекарот на примарната здравствена заштита, обезбедување и давање на редовна терапија (лекарства);

- непосредно давање на здравствена услуга по извршена медицинска интервенција, соработка со лекарот, давање на итна помош во рамки на својата оспособеност до доаѓање на лекарот, работа на заштита и унапредување на здравјето, одржување на хигиена, примена на мерки за контрола на заразни болести, процена на состојба на раната и нејзино санирање (вклучувајќи чистење на раната и промена на завои), примена на техники за правилно поставување и поместување на корисникот (вежби на движење, пренесување, преместување и користење на помагала);

3. социјална работа која опфаќа запознавање на корисникот со новата средина, давање на помош при адаптација, помош при задоволување на секојдневните потреби, стручна работа и соработка со семејството на корисникот, подготовка на корисникот за примена на други облици на заштита, соработка со надлежните центри за социјална работа, соработка со останатите субјекти, следење на програмите за работа, примена на различни методи на поддршка, со цел оспособување за решавање на проблемите, советодавна работа и поддршка на корисникот и членовите на неговото семејство, групна работа, водење на евиденција и документација;

4. организирање на работна активност преку оспособување за извршување на работни активности (повторување на поделни фази од работните операции, одржување на средствата за работа, развивање на чувството за ред и точност), одржување на стекнатите способности (овозможување на постепено прилагодување на соодветната работа со цел побрзо и попродуктивно вклучување во работниот процес), развивање на културно-хигиенски навики, развивање на чувството на сигурност во секојдневните ситуации, запознавање на поблиската и пошироката околина, вршење занаетчиски работи во работилници, помагање во извршувањето на секојдневните работи;

5. грижа во текот на ноќта преку следење на однесувањето и навиките на корисникот, учество во подготовките за спиење и будење на корисникот, надзор на корисникот во текот на ноќта, преземање на потребни активности во текот на ноќта и

6. обезбедување на придружба и носење, односно помош при извршување на секојдневните активности во и надвор од станбената единица, помош при движење во количка, помош при станување и легнување во кревет, помош при преместување од кревет во количка и обратно, помош при влез и излез од превозно средство.

III. Остварување на поддршката за самостојно живеење во станбена единица за деца без родители и родителска грижа

Член 17

Со организирано живеење се опфатени деца без родители и родителска грижа над 14 годишна возраст до полнолетството или до завршување на редовното образование, а најдоцна до 26 години возраст, а по направена проценка на потребите и изготвен план и програма за индивидуална работа од страна на стручен тим во надлежниот центар за социјална работа, согласно Програмата за остварување на поддршката.

За децата без родители и родителска грижа се однесуваат посебните услови од членовите 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29 и 30 од овој правилник.

Простор

Член 18

Локацијата на станбената единица треба да биде во населено место, со развиени сообраќајни врски и друга инфраструктура, пристап до основните служби (центар за социјална работа, здравствени и образовни институции), да има можност за прифаќање и интегрирање во заедницата и остварување на редовни контакти со блиските сродници на корисникот.

Објектот треба да биде приклучен на електрична, водоводна и канализациска мрежа и да има телефон за контакт. Околу објектот треба да има изведен приод до објектот кој овозможува непречен пристап за пешаци и возила.

Член 19

Во станбената единица треба да се обезбедат следните простории:

- просторија за дневен престој;
- спални соби, при што во една просторија може да спијат најмногу до три деца, со најмалку 5 м² по дете;
- просторија за слободни активности;
- просторија за стручните работници;
- за обезбедување на исхраната на децата, треба да има посебна просторија-трпезарија или дел од просторијата за дневен престој да се користи за оваа намена, но со најмалку 2 м² по дете;
- кујна, опремена за подготвување и сервирање на храна;
- просторија за перење и сушење на облеката и
- санитарен чвор, одделно за деца и персонал.

Подовите во сите простории треба да бидат изработени од материјал кој не се лизга и лесно се одржува, а подовите во спалните соби треба да бидат од топол материјал.

Во просториите каде се престојува треба да се обезбеди природна светлина и редовно проветрување.

Опрема

Член 20

Опремата во просториите треба биде соодветна на опремување на семејна куќа, при што да се води сметка истата да одговара на возраста и функционалното ниво на децата, изработена од цврст материјал и на начин да овозможи безбедност за децата.

Член 21

Станбената единица треба да има опрема која ќе одговара на намените и потребите на децата, и тоа:

- во просторијата за дневен престој: софа, витрина, фотелји, клупска масичка, ТВ апарат, радио апарат и ситна опрема;
- во просторијата за јадење: маси и столчиња;
- во спалните соби: кревети со димензии 90/200/50 см, гардеробер со посебно место за секој корисник, столица-фотелја;
- во кујната: опрема за готвење, шпорет, фрижидер, прибор за јадење, чинии, корпа за ģубре;
- во купатило: када или туш кабина, бојлер, лавабо, вц школка, пешкири машина за перење; и
- останато: пегла, светилки, грејни тела.

Потребен стручен и друг кадар

Член 22

За обезбедување на услугата - организираното живеење со поддршка за деца без родители и родителска грижа во станбена единица треба да има соодветен број на стручни или други лица, и тоа:

- еден раководител на осум станбени единици (социјален работник, психолог, педагог или дефектолог);
- најмалку еден координатор за поддршка на четири станбени единици (социјален работник, психолог, педагог или дефектолог);
- за обезбедување на постојана - 24 часовна поддршка во најмногу две станбени единици до четиринаесет деца, треба да има најмалку пет вработени и тоа: 4 стручни лица (психолог, педагог или социјален работник) и неговател/ка.

Член 23

Стручните лица (психолог, педагог, социјален работник), работат со најмногу четири деца, како главни лица за грижа кои даваат директна поддршка на нивниот развој.

Стручна помош од социјален работник, психолог, педагог или друг стручен работник на згрижените децаа може да се обезбеди и од стручните работници на центарот за социјална работа или од друга установа, согласно наодот и мислењето на стручниот тим и планот и програмата за индивидуална работа, изготвени од надлежниот центар за социјална работа.

Член 24

Секојдневното одржување на хигиената во објектот и подготовка на храна ја вршат местените деца со помош на неговател/ка или волонтер.

Член 25

Стручните лица, за секоја промена во поглед на згрижувањето, личноста, правата и интересите на згриженото дете, во најкраток можен рок го известуваат центарот за социјална работа на чија територија се наоѓа станбената единица во која се спроведува организираното живеење со поддршка.

Стручните лица во организирано живеење со поддршка, еднаш месечно за секое згрижено дете го известуваат координаторот за поддршка на станбените единици.

Координаторот за поддршка на станбените единици, четири пати годишно за секое згрижено дете го известува раководителот на станбените единици.

Раководителот на станбените единици, еднаш годишно за секое згрижено дете го известува надлежниот центар за социјална работа.

Врз основа на редовно следење се врши оценување на реализирањето на планот и програмата за индивидуална работа и истиот се прилагодува согласно потребите на корисникот.

Член 26

Стручните лица кои даваат поддршка, треба да имаат соодветна едукација (почетна и континуирана) според програма изготвена и спроведена од ЈУ Завод за социјални дејности, согласно Законот за социјална заштита.

Член 27

За спроведување на социјална интеграција на згрижените деца, организирање на слободни активности, помош во совладување на училишните и други активности, може да се ангажираат волонтери, кои имаат соодветна обука, како и да се остварува соработка со соодветно здружение, факултет или стручна институција.

Начин и програма за остварување на поддршката

Член 28

Самостојното и организираното живеење со поддршка за деца без родители и родителска грижа обезбедува задоволување на основните животни потреби и тоа: домување, исхрана, одржување на лична хигиена, обезбедување на облека, нега и грижа за здравјето, емоционалната поддршка, воспитание и образование, спроведување на слободни активности, следење на школските и воншколските активности, располагање со приходи и други парични средства, а во соработка со надлежниот центар за социјална работа, како и пружање на помош за професионална ориентација и упис на високо образовните установи, заради оспособување за самостоен живот по напуштање на организираното живеење со поддршка.

Член 29

Координаторот за поддршка, во соработка со детето и/или неговиот законскиот застапник, изработува план за индивидуална работа со корисникот и се грижи да ги добие потребните услуги на заштита и поддршка, развива и унапредува мрежа на социјални односи, особено со неговото биолошко семејство, со цел оспособување на корисникот за самостоен живот.

При изработка на индивидуалниот план за работа со детето, учествува и центарот за социјална работа, со чие решение е сместено детето.

Раководителот врз основа на редовно следење од страна на стручните лица, врши оценување на реализирањето на планот за индивидуална работа со детето и еднаш годишно го известува надлежниот центар за социјална работа.

Член 30

Во станбената единица се обезбедува организирано живеење со поддршка на детето согласно Програма за остварување на поддршката, која ги содржи областите:

- градење професија во насока на преземање мерки за оформување на задолжително образование, дополнително образование и квалитетна стручна обука во согласност со интересите и способностите на детето;

- развивање на социјални вештини како што се комуникација, способност за справување со конфликти, градење на односи со други луѓе и пријателства;

- стекнување на животни вештини како што се практични вештини потребни во секојдневниот живот во насока на осамостојување, како што се грижа за сопственото здравје, сексуално образование, располагање со финансиски сретства, одржување на хигиена, управување со домаќинство и други потребни вештини;

- емоционална стабилност преку развивање на вештини за грижа за себе и одговорност кон другите, способност да се прифати сопственото минато, да се има чувство на припадност, способност да се гледа кон иднината со реализам и оптимизам, да се има соодветна слика за себе и

- вештини за наоѓање и задржување на работа и остварување на редовен приход.

Член 31

Со денот на влегувањето во сила на овој правилник престанува да важи Правилникот за поблиските услови за стандардите во поглед на потребен простор, опрема и стручен кадар, нивото на поддршка, начинот и програмата за остварување на поддршката за самостојно живеење во станбена единица („Службен весник на Република Македонија” бр. 161/09).

Член 32

Овој правилник влегува во сила наредниот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“.

Бр. 10-4520/1
5 мај 2015 година
Скопје

Министер,
Диме Спасов, с.р.